

Ա. ՊՈՏԻՓՈՑ

Ն Ե Ր Ո Ն

ՈՂԲԵՐՊՈՒԹԻՒՆ՝ ՀԻՆԳ ԱՐԱՐՈՒԱՆՆԵՐՈՎ

Ա Ն Ց Ի Ն Ք

ՆԵՐՈՆ	ՊԱՐՏԻԱՑ
ՍԻՄՈՆ ՄՈՒՅ	ԴՈՍԻԹԵՈՍ
ՓԱՆՈՒԷԼ	ՅԵՐԳՆՈՍ
ՍՏՏԵՐԻՈ	Մ՝ ԱՆԼԵՈՍ ԼՈՒԿԱՆՈՍ
ՌՈՒՐԻՒԱ	ՍՊԱՐՈՍ
ՏԵԳԵՂԻՆՈՍ	ԳԵՐԻ ՄԸ

և այլն, և այլն, և այլն:

ԱՌԱՋԻՆ ԱՐԱՐՈՒԱՆ

Ա Պ Պ Ե Ա Ն Հ Ա Մ Բ Ա Ն

Դադար մը կայ՝ որ կը բռնէ (Հուսմէն Յէրամոյ զացողին հասարկ) Ապրիլեան ճամբուն աշակող-
մին երկայնքը, միտնացոյց վեցերորդ քարին քով:
Այս և միւս դաշտերուն մէջէն. որոնք կը տա-
րածուին միւս կողմէն, ճամբան կը հետեւի կոյ-
զիմի մը:

Ամպամած է երկինքը: Լուսինը դմաւարաւ կը
թափանցէ թամնը ամպերուն մէջէն՝ որոնք գիծքը
կը ծածկեն: Ապրիլեան ճամբուն և իր դամբան-
ներուն վրայ աղշաւորուող հազիւ լուսաւորուած
է անկողնաւոր աղօտ լուսով մը՝ որ ստուեր չի
ձգեր. դաշտը խոր մուլ է:

Ճամբուն աշակողմին վրայ, հոռուի կողմէն,
կը քաշարամայ մեծ շիրիմ մը՝ որ կ'երկարածգի
խոսին մէջ. ամբող մօտ՝ միեւնոյն գիծին վրայ,
վէպ ի Արամոյի կողմը, մոր դամբան մը կայ,
որուն վրայի մոռեպական կամթեղը մարելու
հետ է: Այս դամբանին և միտնացոյցին միջեւ

1. Տարւոյս սկիզբները Հրտաւարակուած այս
աղբերգութեան հեղինակը՝ արդէն հուշակաւոր
դարձած է իր Մեծիկոյնիկէն և Փայտաւալ խա-
ղբերգի: Սոյն աղբերգութեան վրայ աշխատած
է տառերովից տարի և զեռ թատրոնի վրայ
շեռացուած չէ. երաժշտութիւնն ալ իրենն է,
զոր սքաւցեալ վերաբի ներկայութեամբ ձեռա-
ցուցած է, և շատ հաւանք է երաժշտապետը:

եղած միջոցը՝ ազատ է. յետոյ կու գայ ուրիշ
գերեզմանական քառակուսի քար մը, և, ասկէ
քիչ մ'անդին, լայն խոտաւա շիրիմ մը, որում
զազաթիմ վրայ խորամի մը հետքեր կը տես-
նուին: Ուրիշ դամբաններ շարուած են կարգաւ
ճամբուն ծախ առաջակողմին վրայ: Հին յիշա-
տակարաններուն քաղմանքիւ ընկերներ գիշացան
են մեծ շիրիմ շուրջը, և կը գրաւեն փոքրիկ
միջոցը որ կը բաժնէ զայն մոր դամբանէն:

Այս աւերակներուն միջեւ մարդ մը՝ մուլիմ
մէջ՝ փոս մը փորելու հետ է. ճամբուն եզերքը
ուրիշ մարդ մը կը մայի, անշարժ՝ լոտեսի մը
պէս, Արամոյի ուղղութեամբ. վերարկուն կըն-
գուող գլուխը անցուցած է:

ՓՈՍ ՓՈՐՈՂ ՄԱՐԴԸ (ՍԻՄՈՆ ՄՈՒՅ). Ի՛նքն է:
ԼՐՏԵՍԻ ՊԵՍ ԿԵՅՈՂԸ (ՏԻԿԵՂԻՆՈՍ). Ոչ:

Ճամբորդ մը կ'ամցնի որ կ'երթայ դէպ ի
հուլմի՝ մախաղ մը շալակը ն գաւազան մը
ծնւը:

Գիշերը լի է երգերով որոնք կը հասնին ընդ-
արծու դաշտէն և Ապրիլեան ճամբուն հեռունե-
րէն. երգի կտորներ հովէն ընտրուած, հովէն
տարտողուած: Զայնքերուն հետ երբեմն կը լսուին
քառերը. «... քաղցրածպիտ...» «... քա-
ղարթափթիթ...» և անունները. «Լալա-
գէ...» Փոյոյէ՛... Մերտալէ՛...» և կ'անցնի
ծայն մը կ'երգէ. «Ողջոյն քեզ ամբիւն հոգի»:
Ուրիշ մը. «Գիտփոռն, հովին տաւազատներ
ու խօսքեր պարզեւեցեր»... միմիկեռ հեռա-
ւոր ջրմուղներու պահապանները երկայն կո-
չումներով իրարմը կը ծանուցանեն «Երբորդ
պահ»ը:

ՏԻԿԵՂԻՆՈՍ (մոռնելով դաշտը և դիմելով դէպ
ի Սիմոն Մոյոյ) Այն աղաշակը կարելի է դար-
հուրեցուց զանիկա:

Տխոր ծայն մը կը տարածուի գիշերուան մէջ.
կը դադրին միւս երգերը, կը լսուին այն խօս-
քերը. «Զայն Արեւելքէն. Զայն Արեւմուտ-
քէն» և անմիջապէս անոր ետեւէն մահաւար-
տու աղաղակ մը. «Ներուն-Որեսալէս, Մայն
բաւապանը»:

ՏԻԿԵՂԻՆՈՍ (միմիկեռ աղաղակը կը շարու-
նակէ) Լա՛ք դեռ, հա՛ն... դէպ ի Լաւնապան
ճամբան:

Ա. Պոյիթայ կը համարուի երաժշտութեան նո-
րադէն մը: Բնազդին մէջ ոչ մի ծանօթութիւն
չկայ, մեծք մը կ'աշխատէ կը զննէ, և կը յա-
ռանգ կամ Բազմէի և կամ Գեղունիի մէջ իտա-
լական թերթերուն մէջ երեւցած դրախտապան-
ներէն հաս մը ծանօթացընէ մեր ընթերցող-
ներուն:

Թարգմանիկ

2. 3. 4. Որախոսի սերունդներէն:

ՍԽՈՆ ՄՈԳ. ՄԻՅՆ ԲԷ ԻՆՔԸ ԸԼԷ՝

և կը մետէ հողին վերին թխակը փոսով եզերքիմ վրայ, յետոյ վար դնելով ըսողը կ'երթայ անուկներն արծարծելու փոքրիկ խուռնիկ ահաշանի մը: Իր շրթերմբներուն իւրաքանչիւր փշուամը՝ Միտին Մոգի պէմը կը բոլբոլի, լուսաւորուելով վառող կրակին ընդմիտ ցոլքերէն: Մօրուքը գորը է, դէմը թուխ, կուրծքիմ վրայ ունի բժժանքներ, գլուխը ծածկուած է սնե գտակով մը՝ որ միմեւ քուղիներ կ'իջնէ: Կ'ելէ և կը հաւաքէ սեղանին շուրջը խնկաման մը, սնե քօղ մը, թաւ մը, չուրի սափոր մը և օրիման չուրի սրակի մը:

ՏԻԳԵՂԻՆՈՍ. Փառք խոր է՝

ՍԽՈՆ ՄՈԳ. Խոր:

Կը մնէ գուարթ ծայն մը որ կ'երգէ Ատելլանովին՝ մը ժողովրդական դարձած տողը. « Իարձիք Ոնեօսիտոս դաշտերէն » և ուրիշ մը այս վերաառուցեամբ. « Կիթառ զարնելով կը մոռնայ Տէրութիւնը »: Բայց Ալտմոյի կողմէն կը լսուի սարսափելի ճիւղ մը. Տիգրիսնու կը մնաւ տուի ճամբուն վրայ և կը համդիպի Ներոնին որ կը փախչի, փաթթուած գերեզմանակամ երկայն պատմանով մը սնէ, և քաղուկներուն մէջ կը կրէ մոխրի սափոր մը:

ՏԻԳԵՂԻՆՈՍ. Տէր իմ...

ՆԵՐՈՆ. (Հեռաշաղկ սաղարսիէն և իր ետեւը նայելով) Երէնեհայն... Հո՛ն...

ՏԻԳԵՂԻՆՈՍ. Կը դառանցեալ:

ՆԵՐՈՆ. Ա՛յ. տեսայ... ելաւ... օձերով փաթթուած... Զա՛ք մը կը շարժէր... յետոյ կ'ընցէր այն երկիրը:

ՏԻԳԵՂԻՆՈՍ

ամոր մեցուկ կ'ըլլայ և կը մտնեցըմէ մորմնացող զին և շիրտիմ միջնե գտնուած գերեզմանաքարին յետոյ, յետոյ, մշմարելով լոյս մը որ կը յառաջէ մամբուն վրայէն, արագապէս կ'ընէ անոր.

ԴԵՃԵՂ ԺԱՅԿԷ՛:

Ներով կը ծածկէ դէմը պատմութեամբով և ուսերը դէպ ի Ապպեան մամբան կը դարձնէ: Կ'անցնի կիսաբաց վարագոյններով պատգարակ մը՝ վերցուած չորս պատգարակակիրներէ, և առաջնորդուած երկու շահակիրներէ և գերիէ մը՝ որ ծեռքը վատուած կրակարամ մը ունի:

և ետեւէմ՝ ծնականմներ (clienti) սպիտակ պատմութեամբով և ծառաներ: Կ'ընդմշտաբար կ'պատգարակակիր մնալը՝ ամեն մը որ կը մոջէ: Կ'անցնին:

ՏԻԳԵՂԻՆՈՍ. Պաշտականները ո՛ր թողուցիք: ՆԵՐՈՆ. Պի՛ղիք ժամ:

Կը յաշորդէ երկար լուրջութիւն մը: Ներոն կը մայի, դիմացը, հորիզոնին այն կէտին վրայ ուր հռոմէն:

Կը վերսկսին զիշերայնի երգերը: Կը թռչնի օդին մէջէն Որստիտիս խօսքերը. «... գիւղաւան շորածին լուսին Փիգիլ՝...» և կը ցնդին: Կը յաշորդէ Պետրոնիոսի՝ սիրային տուն մը:

« Ինչ դէշեր էր այն: Ո՛վ Աստուածներ, Ուհիներ. »

Հրթուները շրթուներէն կը ձուլէր հաճախով թափառու հոգին: Այն դէշեր Սէր ինձ մեռնել տարկեցուց. . . . »

և Լատինական մամբուն գառիվայրներէն կը հասնին հովին հետ իրիկուսի՝ հին ոտմատորով վերջատանջները:

« Թաք բերերէն երոս՝ Ժըբէնը կ'արձակէ Որ կը բանայ սիրոյն խոցուածը վաղեմի. ես կը քրտաւանիմ իրեւ Նրժոյդ ամենաշունչ Որ կը դառնայ Կըրկէսին գէպ ի մըրցածներէ: »

Ուրիշ սիրային տողեր: Կը պատմութեամբն: Յետոյ կը լսուիմ դէպ ի Կապեան մամապարիթ քանի մը գուարթ ծայմեր որ կ'երգեն:

« Նոր դարձ Կապ կ'իջնէ երկնից բարձունքէն: »
ՆԵՐՈՆ. (տխարք կերպով) Մառախապառ գիշերը կը ծածկէ Հաւմը: Հո՛վը կ'ըլլէ և կը բերէ երգերը մերի Գաղաքէն և մերի լեռներէն: Անքուն է ժողովուրդը Նման Կեռարներուն:
ՏԻԳԵՂԻՆՈՍ. Եկաւ:

Յամկարծակի աղջնամշուս դաշտիմ խորէն մորէն կը լսուի մահաապարտու աղաղակը. « Ներոն-Որեոսէն »:

ՆԵՐՈՆ. (ցառկելով) Դեռ այն աղաղակը:

ՏԻԳԵՂԻՆՈՍ. Գիտնով մը երգ է. տուր:

Առնելու կ'ըլլայ ստիպող զոր Ներոն քաղուկներուն մէջ կը սեղմէ:

1. Ատելլա՛՛ քաղաք Ոսկեանց, ուր առաջին անգամ արտադանուեցան կատակերգական կամ սիրային ցոփ տաղեր. և այդ անուանով կ'որակէին այն երգերը և այնպիսի երգչուհիները:

2. Երէնեհայը կամ Եսմենեհայը կամ Կառաշէրը կը հրաւիրէ պատմաց վերակաշուները, և էին երեք Տիգրիսն. Մեքերա և Ալեքսով: Կը նկարագրուէին ձեռքերնին վառած ջահ բռնած և մազերու տեղ օձեր կը կրէին հիւսուած ի-

բարու:

3. Քաղաք Լատինի, Ապպեան համբուն վրայ, Ալեքսնոյի ժամ:

4. Անուն աղախներն՝ որուն նուերեց Որաւտիս իր գեղուններէն մէկը:

5. Դերիկ Ներոնի, Կիսաւանի բզեշխնի Բիւթանիայ, քերթող և գրագէտ Լատին:

6. Յայն քնարերգակ քերթող:

7. Աստուած սիրոյ:

ՆԵՐՈՆ. Ա: Սափորը պիտի տանիմ մինչեւ իր նպատակը:

Դաշտը կը մտնեմ: Տեղեղինոս կ'առաջնորդէ Ներոնը դէպ ի փութը: Ներոն միտքի սափորը գետին կը դնէ:

ՆԵՐՈՆ. Սիմոն Մոգը ո՞ւր է:
ՍԻՄՈՆ ՄՈԳ (որ չէ հետաքստ դաշտին) Հոս Աղբիւրակէն է: Ահա Եսկանները կ'ողջեմ:

ՆԵՐՈՆ. Ո՛հ, զո՞ւն ապառէ դիս: Լուս իմ մայրապանութիւնս: Ահա ինչ կենսք մը կ'ապրեմ, փառանայ կամայանելոյ լեւառաշխիթանութեան մէջէն, հետս քաշքեղով ջնորքը, խառազանաբազկ եւ մանեանները եւ մայրենի ուրուականը: Ո՛հ, ինչու ուղեցի տեսնել զանիկա մեռած:

ՍԻՄՈՆ ՄՈԳ. Անխաղ մարմիններէն ոգիներ կ'ելլեն զուրտ Պատարասէ եւ հանը:

ՏԻԲԵՂԻՆՈՍ. Յորչափ տեւէ արարողութիւնը պիտի հսկեմ: (Տեսող կը մտնեայ Սիմոն Մոգին, եւ ցած ձայնով կ'ըսէ անոր). Ի՜նչ է Հոս միջ զանկա՛ զրգո՛ւ յանդգնութիւնը անոր մէջ, եթէ ան վախեալ, կարուած ենք: (Իր դասեայ Ապպեան ձամբուն վրայ եւ կը սպասէ մղոնացոյց սիւնին ընդ):

ՆԵՐՈՆ (ժառժ փոսին վրայ, կը սկսի ինչպէս մեկը որ կ'արտասանէ արտեստով պատարաս տուած բաներ) Ա՛յ Երկիր, ո՛վ Բարի Աստուածահէ, իմ առաջին Մայրը, զո՞ւն որ քու վերջը զբռնէ շրթանքներով կը մատուցանես անուշորմ որդիներուն ծաղիկ ու ցորեն, քու խորհուրդներով մէջ ընդհանջ ուրիշ մայր մըն ալ: (սափորը փոսին կը մտնեցունէ) Այս անխաղ մարմիններ ծոլկեցի աղետաւոր ծոլեղբորդէ մը: Հոս բերի զանեմք՝ ուր Հոս՝ իր զամբանները կը տարածէ. նոսրակաւ եղաւ միշտ ննջեցեւոյ հայրենիք պարտեւելը:

Մայր իմ չունիս զուն մեծապանծ շրթիններ՝ Դամիստանական սափորներով բեռնաւոր: Փռւ հապեղալ խառոյկիդ վրաս յամբար չվառեցաւ, չերգեց խառնատեղծ, չլացաւ կիկի, եւ քու մեծ անունը չկոչուեցաւ: ո՛վ Գերմանիկոսի զուտոր, երբեք կայսերական, եղկելի՛ թշուառ: Ես իսկ կ'որ զիշեր մը կ'ընտանծ գաղտագողի, քեզի համար աղօթելու եւ քեզի անծանօթ թաղում մ'ընելու: (կը ծնորդի) Ահա առեկի, կը ծնորդեմ, գետին կը խառնէմ, մեղա կը գոչեմ: Եթէ ննջեցեալներուն աչքը կը թափանցէ մեր հօգիւնուն մէջ, խոյէ, մայր, ներքէն սարսափաւ: Վերջինն եմ ես քու եղբարկան զարմեք. բաղը իմ մէջ կը խառացնէ բոլոր իր զուրկները եւ զանեղ իր սպառնէ: Հին Աստուածը միշտ կը յարձակի Գործս՝ հակառակ զրիս գործն է: (խաղաղաբար ոտքդռնելով) Ո՛հ, էա կ'ըստ այն աղաղակը. ես Որեսան եմ: ՍԻՄՈՆ ՄՈԳ. Եւ քու Տաւրիւք Հոսմն է:

ՏԻԲԵՂԻՆՈՍ (ձամբին) Լաեցէք. մարդ կու գայ: Կ'ամցնի սուսերակալութեամբ խումբ մը՝ որուն

կ'առաջնորդէ ամոնց մարդիկը եւ կը ճամնցուի երկայմ գաւազանէմ զոր կը սնդկէ. քովմ գերի մը կը քալէ կամթեղ մը ծնորք: Լուծեամար դէպ ի հոսմ՝ կ'երթամ:

Գլեքային երգելը դաղլած են. հաս մը միայն կը մնայ ամենասխտը:

« Լուսին եւ եօթը աստղներ եւ մը Դրանս մարը ծոլի ի վար, Անխաղ ժամն ահա կ'անցնի Եւ կ'արտասանեմ ես միայնիկ »:

Գերեզմանակամ աղաղակները միշտ դէպ ի Պովիլի կողմը կ'ողողուն:

Տիտը ծայմ մը կը ծամոցամէ.

« Երկինքն է աստղը մայեղին Բացադիտակ եւ ատրաշէկ »:

Ուրիշ մը կը պատասխանէ. « Վայ Հոսմոյ », եւ երրորդ մը ակնի սպումակցի. « Տուր մեզի Բրիտանիկոսը »:

Ներոն մտնիմ մէջ՝ մտիկ կ'ընէ:

ՍԻՄՈՆ ՄՈԳ (կարկանդակ մտնելի սափորը Ներոնին) Պիտի թաղուէ սափորը: Ան: Կը վախեմս:

ՆԵՐՈՆ. Ա: ՏԻԲԵՂԻՆՈՍ (Ապպեան ձամբին) Դուս:

ՆԵՐՈՆ. Օգնէ ինձ: (Սիմոն Մոգ կ'օգնէ անոր սափորը փոսին մէջ ինքնընկնելու)

ՍԻՄՈՆ ՄՈԳ. Հոն:

ՆԵՐՈՆ. Աեղի խոր: Դեռ աւելի խոր:

Սիմոն Մոգ սափորը ծայիմ մէջ կը դրէ, յետոյ, լսանով հոորով կը ծածկէ զայն միմչեւ որ փութը կը լցնուի:

ՍԻՄՈՆ ՄՈԳ. Լմեցաւ:

ՆԵՐՈՆ. Լմեցաւ: Պահէ բահը:

Սիմոն Մոգ կ'երթայ բանը պահելու աւերակներուն մէջ, յետոյ կը դառնայ. խնկամանէ կ'առնէ խումիլի քանի կը կտորմեր, զամոնց խոնկի սեղանին վրայ կը ցամէ, սրկիլը՝ սափորին մէջ կը մկրծէ, կ'առնծ: գետնէ սեւ քողը եւ կը տարածէ:

ՍԻՄՈՆ ՄՈԳ. Մածկուէ՛ սեւ քողով: (Ներոնի գլուխն ու դէմքը կը ծածկէ քողով, միևնչե կտորքը) Մո՛ւտ գլուխդ սուր արկուսին տակ: ՆԵՐՈՆ (սխտր ինքնաշարժ մեքենայի մը պէս կը կատարէ Սիմոն Մոգի հրամանները եւ ողբալիս ձայնով մը կը պատասխանէ) Օգնէ, օգնէ հոն չեմ:

ՍԻՄՈՆ ՄՈԳ (Սրկիլով գաղտնի նշաններ գծելով օդին մէջ) Կ'աղատեմ զքեզ: Երկրպագէ: Ամէն պատասխանէ:

ՆԵՐՈՆ (բողոքովին գետնատարած, ձախտը հողին դպցնելով, կը կրկնէ) Ամէն:

Լուսինը կը պղծի ամենասխտ ամպերէն. իր լոյսը կ'երեւի քողի մը տակէն:

ՍԻՄՈՆ ՄՈԳ. Ո՛հ Էրի: (Կ'օգնէ անոր գլուխն ու կտորքը կ'երգնելու, բայց դեռ ժանկի վրայ կը քողոյ):

ՍԽՐՈՆ ՄՈԳ. Այս աշն ժամն է՝ որուն մէջ կ'ընեն զեւերը լուսնային գաւառէն: Եկառան էն ինչուազիւ: Թափէ նուէրդ՝ քանի որ զեռ չէ ծածկուած:

Լուսինն տակի կը պոստորի: Միմոն Մոգ կը փութայ տալու Ներոնի՝ հեղուկին թասը:

ՆԵՐՈՆ. Արբւն է:
ՍԽՐՈՆ ՄՈԳ. Արբւն է. ցանէ փոփն վրայ. բայց թափելու առնել՝ զարեւուր դէմքդ:
ՆԵՐՈՆ. Իրաւացի է: Մեռնելու առնել անի-ծեց զիս: Կը վախճամ:

Լուսինը մորէն կը ծածկուի ամպերու մէջ: Ներոն կը փութի արիւնը փութի վրայ թափելու:
ՍԽՐՈՆ ՄՈԳ. Թափէ՛. ռբուր ըրէ՛:

ՆԵՐՈՆ

կը ծուէ թասը, կը շրջէ գլուխը և կը տեսնէ, զվնըր ծածկող քողին մէջէն, կը տեսնէ իր եւտեւը, միծ ջիւղին և Կամրային միջև, ուրուս-կանի կերպարամբ մը գտնումըսմբումն ելած, որ կը բարձրացնէ բոցավառ շամ մը, և վիզը պլլուած է օծերով ինչպէս Երիմմեանքնէն մէկը: Ջայն տեսնելով զարիւրած ոտքի վրայ կը ցատկէ և կը վազէ պատասպարուելու շիւղին քով՝ մէջ մը արծակելով:

ՍԽԿԷԼԻՍ:

ՍԽՐՈՆ ՄՈԳ. Ո՛Ր:

Վայրկեան մը զարմամալէ յետոյ կ'ընթայ Տեսիլքին ոտքը կ'ընայ:

ՏԻԳԻԼԻՍՈՍ (որ չափած և աղաղակները, դաշտ կը վազէ, կը տեսնէ այն Երիմմեանի կերպարանքը և կ'աղաղակէ) Ուրի՛շ եւաւ: (կը մտնէ նայ Ներոնի և կը ջառայ քաշել տակի զանիկա ոտքի տեղ, լսելով) Եկու՛ր: (բայց Ներոն կը գիւնադրէ անոր՝ իրքեռ ճգաւած, կ'ախարարանքէ մը, դէպ ի այն դարձականակա կերպարանքը որ իրեն կը նայի):

ՆԵՐՈՆ. Երիմմեան զիս իրեն կը ձգէ:
ՏԻԳԻԼԻՍՈՍ. Եկու՛ր: (և կը հրէ գանիկա, քոյր կ'իյնայ չազիս քէ Ներոնի դէմքը կը յայտնուի) ՆԵՐՈՆ. Եկու՛ր: (բազուկը անոր կ'աղաղէ և անի դաստառ աղաղակով մը կ'անուանէ գանիկա) Ներոն:

Ներոն Տիգիլիմոսի հետ դէպ ի Ալթամոյի կողմ կը վախչի:

Երիմմեայն քայլ մը կ'ընէ ամոր Ետեւէն երթալու համար, բայց Միմոն Մոգի ամարմինը՝ որ իր ոտքը ինկած էր դամբամին և աւերակներում միջև, կը փակէ ամոր դիմաց ամէմ ճամբայ, և ամ կը մնայ ինչպէս քարացած, երկնցուցած թազուկով, զարիւրեկի կերպով սոճող և լայն մարաց ալքերով, ուրոք կը մային ամթիլի՛լ այն շիւղին վրայ՝ ուրկէ ամհետացաւ Ներոն:

1. Վիզին վրայ կ'ոհկուող զգեստ մը, որ մէնչու զարշապարները կ'ընեն, զոհագործող-

Դաշտը դեռ մութի մէջ է, միայն Երիմմեային շամը կը ցնդկէ լուսի բուրդակ մը:

ՍԽՐՈՆ ՄՈԳ. (մէկու ծանկի վրայ), զիտակոր, կը դիտէ ծածուկ, ալքերը վար դարձնելով, քէ ալքերը դաշտն ու ճամբան ամայի մնացած են. և ապառնուելով ոտքի կ'ընէ, կը բանէ բազուկին այն պատկերը՝ արձանացած ոչաւ. բարձր քրտարանով, և կ'ըսէ անոր, հանգար տոնարանը) Բռնուեցար:

ՆԵՐՈՆ. Եկու՛ր: (ճարտքին) Ով որ մահը կը սիրէ, կ'ըսայ զգիւ ինչի:

ՍԽՐՈՆ ՄՈԳ. (քողով Աստերիայի բազուկը բայց ջանալով միշտ աղքիշեռն անոր ճամբան) Մի՛ յուսար թէ կը վախճամ: Վիշիւր պլլուած օձերը կամ հեռած են կամ մահամեծ:

ՆԱՏԵՐԻՍ. (յահր գերեզմանին կը կարեցրնէ, կը մտնեցրնէ ձեռք իր օձեղնէ վզնոցին և ապառնայ իր դանդաղ շարժումով մը կը պատասխանէ) Կ'ըսայ կ'ըսեցրնէ կ'ախարարա՛լ՝ որ զանա՛ք կը թմրեցրնէ և վրա՛ղ նետել:

Միմոն Մոգ շամը կ'առնէ և կը վերցրնէ զայն՝ լուսնադեղն համար Աստերիայի բուրդ աննը: Աստերիան հազով և եզիկատակով կ'աղաղակի իր տեսակ մը, մութ գոյներով. բազուկները մերկ են, ամենասեւ մազերը ցրուած՝ քաղմաթիւ Ուրը հիւստարմբներով:

ՍԽՐՈՆ ՄՈԳ. Տարօրինակ և յանգուցն կին, զծախապէս գեղեցիկ, այս ջահին նշանով կը թուի զուէ Մեղուսան կամ Սփինքը. Եւսմենայ կամ զեւ: Ով է, ինչ կ'ըսէ ինչ զօրութիւն կը մղէ զգեղ: Ինչու համար կը հաւանէ Ներոն:

ՆԱՏԵՐԻՍ. Իմ Աստուածն է և կը պաշտեմ զանիկա: Խաւարակուող զիշերուան մէջ, երբ զամբանակալն երկրին սրբերուն մէջ կը թափաւրիմ վերաւոր էր զայն իմ հայր, ուսումով իմ ցաւ: զինքը կը կոչուի ինքը անգուռ շրջապան է՝ որ աղմուսով չի ուրախաններով կը լեցընէ, որ կը հարուածէ անարգ և գինով ուսմիկը վեհազոյն խարդաւանով: Մեծ Աւազուանն, ուր կ'ահակները կը հաղեն Կիւրենեան զարմա գերեզմանին դէմ: Եւ հէք թիթեւներին, եկալ իր փայլունացալու և աղետաւար փառաց բոցին: Իմ Աստուածն է. իր զէմքը բարկութեան ասող մըն է: Ուր որ կը հաւաքալովէ՛ կ'ահաւրէ.... Քոչի մը տակ արդ կ'երեւայ ինծի տեսանելի.... Յետոյ.... աներեւութացաւ հին.... (յանկարծական մղուումով մը կը նետուի Ներոնի հետքերուն վրայ, բայց)

ՍԽՐՈՆ ՄՈԳ. (Ուժգին կերպով բանելով զանիկա) Կ'ըսէ, թէ ոչ Աստուածդ կը փախչի զեղմէ:

ՆԱՏԵՐԻՍ. (ցաւագին կերպով կոտորուելով Սիմոն Մոգի ձեռքերուն մէջ) Կ'ըսէ՛մ Ետեւէն երթալ.... զիւսմբին: Սոսկուում կը ձգէ զիս ինչպէս սիրահար մը.... և կ'աղաղիմ՝ յափտաւ կ'ալթեան մէջ բռնուէ երազներուն.... արցունքով

Ներու յատուկ զոր կը գործածեն փեւիկեւ-ցիւք և Եղիպտացիք:

գինովցած (յետոյ արձակունէնով Սիմոն Մոգի ձեռքերէն, անմիջապէս քաղկեդոնայով, կը շարունակեն) Եղուկ, և իմ բերքերուս ճառագայտը։ Թովը կը գնա՞նք ո՞վ ուր... Պարիսէ՛՛՛, մըն եմ և ի՛նքզինք... և երգերը կը կտրեն կ'անցնին գիւղերէն սիւսերը և օձերը կը սուլեն սափորներուն շուրջը... Երազ, ցնորք, մզմանանջ... Կ'աշխարհակերպին օձ և իրզ և հիդրան կը բառամբնի և ձայնը կը առշուկի և ահա օձը ինչ կը փաթթուի և կը պատն ծոցս և կտրե՛ք և սեղծ և կը լըզէ... և կը ճնշէ և կը ճօճայ... և ողորտապատոյտ պիտի և զարարորին զրկութեամբ նսմին մէջ կը զգած տակաւին այն Աստուածոր որ զիս կը շարաւորէ։

ՍԻՄՈՆ ՄՈԳ. Էւ ասկէ առաջ Հանդիպեցաւ անոր։

ԱՅՏԵՐԻԱ. Անգուրի լեռնազաւտակին վրայ, վեց գէշեր մը կայ։

ՍԻՄՈՆ ՄՈԳ. Էւ անկեա ջուս երեսը նայեցան։
ԱՅՏԵՐԻԱ. Ո՛հ, ի՛նչպէս սեւեռած ինձի կը նայէր։ Բայց ի՛ր նժույզը զարհուրած զանկեա հետեւ աստուան փախչելով, լուսնի լուսովը։ Բայց ջուսն ո՞վ ես որ կը զրգուես իշուսու հոգներուն զիսարգիւտ գաղտնիքը և զիսարպատաստ արցունքը։ (հեռաւոր գտառած մը կը շտդի ինչպէս որոտունի կամ գարնանած թմրանկներոյ)։

ՍԻՄՈՆ ՄՈԳ. Այնպիտի մէկը՝ որ կրնայ վերջապէս բարձրացընել երազդի խոնջ լեռիքը։

ԱՅՏԵՐԻԱ. Ի՞նչ։

ՍԻՄՈՆ ՄՈԳ. Այժմ՝ Մարդ չիմանայ ո՞վ ըլլաւ և ո՞չ ալ իմ բաժան։

ԱՅՏԵՐԻԱ. Երբեք։

ՍԻՄՈՆ ՄՈԳ. Կիւրեղէի սարսափելի գունդը կը ժառնայ մանչելով բարկացայտ երգը և արիւնելով Ապպսան. զմեզ չառնեն։ (Կ'ասեն խնկաւանք) Պահելու է այս խնկամանը։

ԱՅՏԵՐԻԱ (կը ցոցցեն Սիմոն Մոգի այն տեղը՝ ոտրկէ դուրս ելան) Հ՛ն։

ՍԻՄՈՆ ՄՈԳ. Ո՛հ։ (Աստորիան կ'ասեն ջանք և կ'առաւորողք Սիմոն Մոգը երկոս դաւրաններուն միջեւ՝ ոտր աներակները կը ծածկեն ծակ մը՝ ոտրկի կ'իջնորդ գետնաբանարանի մը մէջ)։

ԱՅՏԵՐԻԱ. Կայէ՛ք։ Երեսցե՛ք։ Ստորերկրեայ որը մը կայ ծածուկ՝ զերեստնէից դաւրաններէն, որ կը բացուի այն մեհակներուն ետեւը։

Այս վերջին խօսքերն ըսելով կ'ամրակել շլոթիսն անդին տեղ մը։ Սիմոն Մոգ գետին կը զնէ խնկամանը գետնապայտանին բացուածքին քով, յետոյ կ'երթայ ամենուր խոմին սեղանը, սեւ քողը և սափորը՝ որուն մէջ կը զնէ թաղը և սրտիկը և կը զստնայ հոն ուրկէ կ'իջնուի։

գետնապայտանին բացուածքէմ վար կը ծգէ քեւածները, քայ ի խնկամանէմ և քողէմ։

ՍԻՄՈՆ ՄՈԳ. Տո՛ւր ինձի լա՛հը։ (Աստորիան ջանք կոս տայ Սիմոն Մոգի որ ստորերկրեային մէջ իջնելու հետ է)։

ՍԻՄՈՆ ՄՈԳ. Վա՛ղը՝ իրիկուն՝ հոս գիտի ըլլաւ։ (Կ'իջնէ երկու աստիճան և կը կենայ) Ծածկէ այն օձերը։ (Կ'ըսէ և կոս տայ սեւ քողը Աստորիայի, զոր կ'ասեն կը ծաւրառէ և անով կը պատէ վիզն և կոշորքը)։

(Սիմոն Մոգ, խնկամանով և ջանով իջած է գետնապայտանին մէջ միջեւ մէքը։ Կոտեն կանգ կ'առնէ ջանելու համար (Աստորիայի) Բայց մոռնէ ճակատագրին զոր կը հրաւիրես վրադ։ Կայէ՛ք, ջուս Աստուածը մարգարէոյն զգուանքներ ունի։

ԱՅՏԵՐԻԱ. Սերէ՛ք՝ որ չի ուզանք ուր չէ։ (և կը տարածուի մտապալ դաւրանի վրայ, հեռ պատկած կը մնայ։ Սիմոն Մոգ աներեսոյք կ'ըլլայ ստորերկրեային մէջ)։

Հեռաւոր րոմբիմը՝ որ լսուած էր քիչ մ'առաջ, մօտեցած է. ակնթարթէ ակնթարթ կ'աւանջի, կ'ըլլայ շառախմ մը թմրակներու, ծծողաներու, խուկ կամ մեծագոյն ծայմերու, խառնածայն իզոյմը մը աղապակներու, էլէէէ... էլէէէ... վազող ստրիկի մը արմուկը, Դիւսիայած իրենց աստուածարեայ միջոցութեամբ՝ Աստուածներուն Մեծ Մօք՝ հուրմըրը կը հասնիմ վազիով և քանկիով պրծնէ սեծ սկաւանակներ, ծծելով շոքիի միւղեր և խաղաղամներ։ Ամենէմ անիի մոլոտանները, դաշոյնով զինուած, կը ցտեն կտրծքերնիմ և քաղուկնիմ. մըմապար խոյր ի գլուխ, կու զայ հոլովելով օղիմ մէջ երկապրի տապար մը. իր քովէմ վազողը՝ ծովային կոծիք մը մէջէմ՝ կը ծգէ ծայն մը երկայն և խոժարողմ, ուրիշ մը կատաղաւոր կը վիշ կապմեարնիմ մը մէջ. իրենց երկայն մագերը խառնուած խոյրերուն ծայալեւններում կը վէտվէտի իրենց ցատկած աստեղ ըմթացքիմ հոլէմ։

Էլէէէ... Էլէէէ...
Թըմբուկն հընէ՛ք
Թուղ մոլեղին...
Սերէնը հառնէ՛ք
Ձենք աւրիւնէ,
Երգն ուղղե՛ք։

Էլէէէ...:

Աթեմբ՝ սերոյն, մըրբէկ երգն յուզէ հոգւոց
(և հոգւոց)
Աթեմբ՝ սերոյն, լարդուգուս եղած ծագիկըն
(Փռեւդեան...)

Էլէէէ... Էլէէէ...
(Կ'անցնին Ապպսան ձամբէն մըրկի նման, և իրենց շառաղ կը մարի հետանալով դէպ ի շառաղ կողմը)։

Կը սկսիմ ավտուի արշալոյսիմ առաջին աղօտ ծոյլները, ծրկիմըր կը պարզուի։ Հիսիսային և

1. Պարիսէյայ եղիպտական ժողովուրդներէն, որոնք զիսէին անմիտ մեալ օձերու թոյնէն, զոր և ծծելով խայթուողները կը բռնէին։
Psille կը նշանակէ և ձկնառն։
3. Կիւրեղէի։

Արեւելեամ ամպերը կը փարտտին: Սարթմոյի, Դիվոլիի և Արամոյի լեռները վճիտ կերպով կը զծաւորութիւն ձորերէն վրայ. ժամում խոր անդորրութիւնը կը տարածուի հոտովէական զաշտակութիւն վրայ:

Սպիտակ պատմութեամբ կիմ մը կու զոյ հոռւ մայ կողմէն, կանգ կ'առնէ նոր դամբանին առջեւ, կը համէ փորրիկ շրջ մը և կը դառարկէ զայն դամբանական կանթեղին մէջ, աղօտ լոյսը կը կենդանանայ և կ'արծաթի:

Այն կիմը ծածկած է զուլիս կծոկողով (caulyptra) մը, որ կը ծածկէ մահւ յէմբլ մաս մը, և կը պատէ ամբողջ ուսիլը: զգեստին մէկ ծայրին մէջ ծաղիկներ ունի: Շուրք կը դնէ, զուլիսը կը խոնարհեցնէ դամբանով վրայ, ծնոքները կը միացնեն, և, խոր լուսութեամ մէջ որ զինքը կը շրջապատէ, կ'աղօթէ այսպէս:

Հայր մեր որ երկինքն ես, Երեսնէր ըլլայ քու անունը: Քու թագաւորութիւնդ զայ քու բարեպաշտ ժողովուրդդ վրան: Կատարուի կամէջ երկրի վրայ, ինչպէս անմահ երկինքին մէջ: Մեր ամենօրեայ ճցըր տուր մեզի... Ընէ որ տեսնեմ զայն՝ որ զեւ կը քանեն... Փրկէ մեզ շարեն:

ԱՍՏԵՐԻԱ (որ կը պատկի նոյն դամբանին վրայ ուր միշտ աղօթեց, տկար ճայնով մը հառաչանքի մը պէս): Ո՛վ քաջոր աշխարհ:

ՍՊԻՏԱԿ ՊԵՏԻՆԻՆԻՆՈՎ ԵՆԵՆ (ՌՈՒՐԻՐԱ) (ոտք կ'ենչէ, կը նայի այն կողմը ուրկէ հասալը կոչ գայ և կ'ըսէ): Ո՛վ հօգե որ կը հառաչես, ելիւ և յուսա:

ԱՍՏԵՐԻԱ, (ենչելով յամբանին) Ո՛վ աստուածային խօսքեր:

ՌՈՒՐԻՐԱ (մտտեմալով ընտրեալի թագկատարած է անոր ծաղիկները քանդելով) Յանչէ ինծի հետ վարդեր ու մանիշակներ Սուրբերուն երկրին վրայ:

ԱՍՏԵՐԻԱ. Տուր բարեպաշտիկ նուէր... (և կ'անէ, երազական յափշտակութեամբ շարժումներով, ծաղիկները և կը ափսոս զանոնք դամբանին վրայ, Ռուրիայի հետ, և զորս կողմի հոգակոտորան վրայ: քայց երբ վերջին ծաղիկն կը հասնի, կը վարանի, կանգ կ'առնէ, ներքին մոլորակ մը դէմ վայրկեան մը կը դռնի, յետոյ կ'ըսէ) Այ... ոչ... քու աշխարհը զիւր թուրքնէն պէտք է փախչի: Եւ ուրիշ Աստուած մը կը փնտռուի (և կը փախչի մոլորեղանքար դէպ ի Հոռւ: Ռուրիայ կը գասնայ տապանին առջեւ՝ աղօթելու):

Ժամբողջ մը կ'ամբցի Սպիտակ մամբան Ռուրիայի քովէն, կը տեսնէ զայն, կամգ կ'առնէ, կը նայի ամոր որ սուգուն է իր աղօթքին մէջ:

Գեոքուն մագնի, պղծիլ դէմքին զինքը, կարճ վերարկում զոր կը կրէ իր երկամբ պատմութեամբին վրայ, մաշակարարական լայնեղ մաշկեղանական զլխարկը (causa), կ'արտած ուսերում ետունը, ամոր արեւելեամ մաշակարարի մը կերպամբը կու տամ:

ՌՈՒՐԻՐԱ (կը վերցրնէ գոռալը, կը դարձրնէ դէմքը, կը տեսնէ զանկիս և անոնք կոչ տայ) Փանուէլ:

ՓԱՆՈՒԷԼ. Ուք մի ելլէր: Մեր հրաժեշտի ողջոյնը թող այն աղօթքն ըլլայ որ կը բարձրանայ առ Տէր՝ արշալոյսի շառաչելներուն մէջէն: (Ռուրիայ նորէն կը սկսի աղօթել անշի շրջանադարձեալ: Յորափ կը տեսէ մտառարական աղօթքը փանեղ կը շարունակէ անոր նայիլ սենտալ):

ՌՈՒՐԻՐԱ (երկար շտապէն յետոյ, արտաստալից ալքերը դէպ ի երկինք բարձրացնեն) Ո՛վ քու վրա յուսացի:

ՓԱՆՈՒԷԼ. (յուզոտած ճայնով) Կուլանս ինչու: ՌՈՒՐԻՐԱ. Սրտիս մէջ մեղք մը ունիմ:

ՓԱՆՈՒԷԼ. Ի՞նչն:

ՌՈՒՐԻՐԱ. Փանուէլ. զքեզ ալ պիտի չտեսնենք. երբեք:

ՓԱՆՈՒԷԼ. Հայրենական Արեւելքը զիս իրեն կը կանչէ. կը կանչէ զեւ ծովը:

ՌՈՒՐԻՐԱ. Կը կանչէ զքեզ ինծի հետ սերելի աշխարհ՝ զոր դուն կը քանեն: Կեցիւր զքեզ սիրելի հետ:

ՓԱՆՈՒԷԼ. Կը հետեւիմ իմ աստղի՝ զէպ ի անծանօթ նաւահանգիստներ: (Անքորս անոր այլերանն մէջ նայելով) Խոստովանէ մեղքը:

ՌՈՒՐԻՐԱ. Պիտի կարենան ներել ինչ երբէ մամբողջ մեղքս ըսեմ:

Միմիլեռ Փանուէլ պատասխանելու վրայ է, կը մշմարէ որ ասորեկրեային թացուածքը կը լուսաւորուի և մարդ մը գեոտաղամբանէն դուրս կ'ելլէ յամբան:

ՓԱՆՈՒԷԼ (ցած ճայնով, Ռուրիային, տեղը ցոյցնելով) Լուսն մը: Մեր մեռելներուն մէջ մարդ մը կայ:

Քամի մը քայլ կ'ընէ դաշտին մէջ՝ յէմբլ մեմիլեռն համար զանկիս: Միմիլ Սոգը երկրին մակերեւոյթին հասած է ամբողջ կուրծքով, ջահը կը մարէ, կը մետէ աւերակներում մէջ միմիլեռ Փանուէլ մամբան Ռուրիայի կը դառնայ:

ՓԱՆՈՒԷԼ. (Սեռաստացի Սիմոն է):

ՌՈՒՐԻՐԱ (բոլորովին զարհուրած և ցած ճայնով) Մեծ Թշնամին:

ՓԱՆՈՒԷԼ. Մերեններուն վազէ. զեւ, պատմէ որ զերեզմանները լրտեսուած են:

ՌՈՒՐԻՐԱ. (նայելով անոր տագնապալից) Եւ զո՞նէ:

ՓԱՆՈՒԷԼ. Վասն զի վերահաս վտանգ կայ: Եւ երաշխանքն հետ կը մնամ: (Ռուրիայն կը քոչէ դէմքը և կը սկսի արագոտրեամբ դէպ ի Հոռւայ կողմը երթալ):

Լոյսը, զեւ ամբողջ և սուամց մտազայնի, սուկա առ սուկա կը սլաղէ հոռուոր առարկաները, դաշտայնային խորը ցիւղցում շէնքերը, տեպուլեան և մարկեան շուրիւրում կրկին լըմաւորներում կ'ամարները, Լատիմալսմ մամբան զերեզմանական յիշատակարաններէն քամի մը կ'ատարներ:

Խոստ հետուէմ, զուցէ ութնորդ մղովաւայ-
ցեմ, կը լսուիմ արշալոյսիմ յոտան լուծեամ
մէջ փողորմ քսմի մը կողմամբնում ծայմերը :
Սիմոն Մոգ, ստանց իմանալու թէ տեսնուած է,
մտիկ կ'ըմէ քիչ մը, կը դիմէ դէպ կ'շրիխը,
կ'իլէ միմեւ ամոր ծայրը և ուշադրութեամբ
կը մայի դէպ կ'այմ կողմը ուրկէ կու գամ ծայ-
մերը :

ՓԱՆՈՒԻԼ (որ դիտած է Սիմոն Մոգի ամէն
մէկ քայլը, առաջ երթալով դաստիս մէջ, կը
կանկէ զանկ) Սիմոն :

ՍԻՄՈՆ ՄՈԳ (շիրիմէն, դառնալով) Դուն էս
Ֆոռք քու Աստուծոյդ առ զամբաններուն բար-
ձունքէն : Եկուք և տես (Փանոնի կը փարսնի
զարմացած, յետոյ ինքն ա' կ'էնչէ շիրիմի վրայ) :
Հետաւոր փողորմ կը շարունակեն հնչել) :

ՍԻՄՈՆ ՄՈԳ. Ամբողջեալ մեծ ամպ մը յա-
ռալ կու գայ : Կը հնչեն յաղթական շեփոները :
Մայրապալանն է, կու գայ՝ իր միմաններու և
Սիմոններու արքայախնամքով՝ յարձակելու
եղեռնութեան երկրին վրայ : Քեզի համար, քեզի
համար լուսանշուլ ժամ մը կը ծամանէ : Տուր
ինծի այն հաւատաքը զոր կը շնչես և այն Շնորհ-
հը՝ որ միայն քու ձեռքերդ հպունումով կը վառէ
և բռնէ՛ք այս ժամը : (Յետոյ, լայն շարժումով
մը որ քողոր հորիզոնը կ'ընդգրկէ) Տես իմ
երազայ, ինչպէս ընդարձակ կը տարածուի նա-
րածադ արշալոյսին մէջէն :

Մտածէ. Թագաւորութիւնները, ժողովուրդ-
ները փութեցը, պատանիք, Թագաւորական
զաւազանները, Յաղթութիւնները, Հռոմայ և
Ներոնի բարդ ճառագայթները ուրիշ բան չեն
բայց եթէ օրհասական և պղտոր լոյսեր իմ
երազիս հանդէպ, քեզի հանդէպ : Եսմը բուր-
ներուն վրայ Մեհեան մը (ս' Տեախէ) բարձր
Մեհեան մը որ գրիւկներու ըլլայ Գունտեն, և
զուն սեղանին վրայ, Թագաւոր-Մարգարէ : Բա-
լոր այն խուսկը՝ զոր եթերը կը ծծէ կը շո-
ղիացնէ, անպառ ամպ, քու ոտքերուդ առ-
ջէն :

Նայէ հոն վարը. Մարգին գահավէժ անգունդ
մէջ՝ յորդանգեղ արեւելով կ'ընկզմէ կետարու
ապականիքը, սպիտակու առմիկը ան-
տերու մէջ Թաւալըր՝ կը ծափահարէ Հռոմը
որ կ'ըրգէ և կը ատառնի : Ամենք կը դողան.
Կետարը, ամբարը, գունդերը : Սուրբ արդէն
անկէ փղոցներուն մէջ յաւնական ապաստա-
բը : Կ'իյնան մեռելները կրկնակի մէջ, ողբե-
րը եղանկողմանցին. (tricotium) : մէջ և Ա-
ստուծոնները երկինքին մէջ : Հետո՛ւ այն տիւրի
և ծիրանի գերիներուն վրայ տարածէ քու ձեռ-
քերդ, ինծի ծախէ մագլմիւնդ. այն ատեն Աշ-
խարհ երկու Գերբնական մարդեր պիտի տեսնէ.
Ժախէ քու հրաշալիքներդ, ոսկի կու տամ
քեզի :

ՓԱՆՈՒԻԼ (կ'իյնէ շիրիմէն և զարձաբերի կեր-
պով կը պոսայ) Նշովք քու վրադ : Անձք,
կորսուի ոսկին հետը, Սատանայի Մեռեալ :

ՍԻՄՈՆ ՄՈԳ. Ի դուր կը նետես բարկութեանդ
շանթերը արժամարհանքին դէմ, խեղճ աւեւ

աւարանց յաւնական Թագաւորութեան մը
առանց ոսկիի և առանց զօրքերու :

ՓԱՆՈՒԻԼ. Վայ քեզի. վայ, ամենէն աւելի
զօրանք Նշովք կը նետեմ հիմա վրադ և եր-
կինք կը լռէ ինչի. (սաստիկ ռազմադաշտով)
Ես զքեզ կը խեղճ Խորայէնէն...

ՍԻՄՈՆ ՄՈԳ. Մեր երկուքին մէջ մահու չափ
պատերազմ կայ :

Փանուլ Նպպեան մտմամ կը դառնայ և
կ'երթայ դէպ կ'հոռմ :

Սիմոն Մոգ կ'իջէ շիրիմէն և կը հետանայ
դէպ կ'Արամոյի կողմը :

Ներոն և Տիգրինոս կը դառնան դաշտային
մամբէ մը և կամզ կ'առնեն շիրիմ քով : Նե-
րոնի վերաբերում՝ րոյտովիմ պատուած՝ տեսնել
կու սույ պահնիկ կրկնամետաքս (oloserica)
պատմունամ մը՝ մեկնուած ոսկեպսակ յաղըմ-
թեայ ծիրամիտով : Ներոն ծախ ծեռքը ունի ա-
պարումնով մը օծի կաշիով՝ կոնկրատ պալա-
տածէ գոմարներով : Տիգրինոսի մնամ փաթ-
թած է վիզին մետաքսեայ թաշկինակ (focale)
մը, կողծքին. վրայ մանակ մը ստիթ՝ խառն
բազմաթիւ բոժանքներու հետ. մէջքէն կսկսուած
ունի լայն ծուռածն զմիտկտ մը ազուցուած մար-
գարտեայ շղթայի մը :

Ներոն. Մէկը կայ մեր ետեւը :

ՏԻԳՐԻՆՈՍ. Այ՛ : Թափուր կեցած է Պերսիոսի
դաշտունէն երկայնքը :

Ներոն երկուտ կերպով կը մայի այմ դամբա-
նին՝ ուրկէ դուրս կ'իյլէր Աստերիան :

ՏԻԳՐԻՆՈՍ. Ուրեմն : Աներեւոյթ եղաւ :

Ներոն (միշտ դէպ կ'աւարանի կողոր մայե-
րով, տխուր կերպով) Հռոմայ և իմ միջեւ կը
անկուէր :

ՏԻԳՐԻՆՈՍ. Դարձուր մատանին. կորսուի՞ն
ձախարդ շարագուշակութիւնները :

Ընդով այս խօսքերը՝ կը դարձնէ իր մէկ
մատանիքի անկապալիսն ծեռքին մերսի կողմը,
Ներոն ամոր օրինակով կը հետեւի :

ՏԻԳՐԻՆՈՍ. Եւ արդ ինչ կը նայիս :

Ներոն (յառնելով մղոնացիք բարին վրայ)
Այն բարին զով կանգ առաւ Տիգրինոս՝ վախ-
նալով Հռոմայ համար :

ՏԻԳՐԻՆՈՍ. Այն սխալու. ան դարձաւ եօթ-
ներորդ մղոնացիցին քով և անցար զայն :

Ներոն (անկանգիտա անկանգները կը դա-
ռնէ հոն ոտը քաղած է սպիտոր և կը գուռ
սարսափած) Փոսին եղերքը կը տեսնուի :

Տիգրինոս կ'երթայ կը կոխկուտ հողակոշ-
տերը թաղումիմ հետքերը կորսնցնելու համար :
Ներոն ետեւէմ կ'երթայ :

Հաղմայ կողմէն կը լսուի հեռաւոր աղա-
ղակներ :

ՏԻԳՐԻՆՈՍ (Ներոնի ձեռքէն բանելով) եր-
թանք :

ՆԵՐՈՒ (գաղտնիով Տիգրեղինոսէն և մեծ յոռ. գոռնով) Կ'ազեմ փախել...:

ՏԻԳՐԵՂԻՆՈՍ. Փախելէ՛ր մէր:

ՆԵՐՈՒ. Ձեմ գետեր: Երգիւր մէր ալ գաղթէ կը գտնէ հայրենիք մը, և Արուսեանս է միայն փառքը:

ՏԻԳՐԵՂԻՆՈՍ. Եւ քնէ բանէ կը վախնաս: Եւ բաւատար կը հաւատար թա գետապահից, կը հաւատար որ Արգիպղեանս ըստ մահէ մեքենայիչ լաւ տանէ բանուած ըլլայ, և յետոյ ինքզինքն սպաննած:

ՆԵՐՈՒ. Սառիս հաւատար կը ձեռացնեն: ՏԻԳՐԵՂԻՆՈՍ. Եւ անոնց վատուիթենէն կ'ազատուին:

ՆԵՐՈՒ. Եթէ անցնիմ պարիսպներէն որո՞ւ պիտի զիմեմ: Երեւակայտի՛ն թէ ժողովարդին: ՏԻԳՐԵՂԻՆՈՍ (որ քանի մը վայրկեան ի վեր ակնակ իր ղեկ մտնեցող աղաղակներուն, կը վազէ դէպ ի շիրմին վրան, կը նայի դէպ ի Հոտմ և կը պատասխանէ) Թէ ծերակոյտը և թէ ժողովարդը քեզի համար կը վազեն քաղաքէն: ՆԵՐՈՒ (զարհոռած և յանկարծական թար. կոշորեմբ) Ի՞նչ լանթ է այն որ հասցուց Հառմայ մէջ վերադարձիս աղաղակը:

ՏԻԳՐԵՂԻՆՈՍ (խիզախ կերպով շիրմէն) Եւ ՆԵՐՈՒ (սաստիկ թար. կոշորեմբ և սպասեալ իջողով) Չուսուական. և կը բռնանան տարակոյտ. ներսուս փառնէ:

ՏԻԳՐԵՂԻՆՈՍ. Այ՛ս, Զքեզ փրկելու համար: Նայէ՛ (կը քակէ միգէն կարմիր մետաքսեայ բաշկինակ և շարժելով զայն օրին մէկ յառեղոյ): Բազմութիւնը այս նշանով կը բալէ:

Մինչդեռ Տիգրեղինոս կը շարժէ թաշկինակը, կը լսուի ոչ հեռու՝ հիւնը եղջերափողերու կոչումից, ինչպէս թէ չուող բանակի մը համար: Հոռոպ կողմէն աղաղակները կը բազմանան:

ՆԵՐՈՒ. Աճէն կողմէ վրան կը յարձակին: (Սարսափահար՝ կ'երթայ կը կծկրտի մեծ շիրմին և աւերակներուն միջեւ):

ՏԻԳՐԵՂԻՆՈՍ, (միշտ շիրմէն) Մառքեք: ՆԵՐՈՒ. Աղաղակները կը մոտենան... և հնչիւնները:

ՏԻԳՐԵՂԻՆՈՍ (դէպ ի Ալքանոյ նայելէն յետոյ, դատնայով Ներոնին) Ահաւատիկ Մարիտանացի որդի հանդակները Նայէ՛:

ՆԵՐՈՒ. Ով որ դիւ տեսէ դիւ կը սպաննէ... (միշտ կծկրտելով կը ծածկի գետքը իր դամբանակն ասպտնոգանով):

Երբ յառաջնութեան Մարիտանացիներ՝ ծիւտը՝ Ապպեմ նամրէմ կ'անցնին քառատրոփ, փայլակնացայտ՝ ապարանջամներով և զարդադրամներով:

Իրենց անցմելէմ քիչ յետոյ՝ աղաղակները հոռոպ կողմէմ ակելի աղմկալի կ'ըլլան:

ՏԻԳՐԵՂԻՆՈՍ (կ'իջէ շիրմէն և մտնեալով Ներոնի՝ կը ծանոցանէ) Ահաւատիկ գունդերը: (յետոյ յոգնամայից շէշտով մը) Եթէ դանդաշիս կ'արտուած ես... (բայց Ներոն իր երկն. յոռ թմրաքանակ մէջ տաղաւած կը մնայ՝ դամբաններուն միջեւ, և ծածկուած):

Տիգրեղինոս իր զգեստին կնճղող վար կ'իջնցնէ աչքերուն վրայ և կը մտնեմայ նամրմէ՝ բաժնեկով իր ուշադրութիւնը մերթ քաղմութեան վրայ և մերթ Ներոնի:

Ցառալ կու գամ Պրետորիամները, ումինսլով իրենց առջեւ դրօշակներ, հարկարայետ մը և յորս Խմնակեանի իրենց հիշում պղծմէ փողերով Գուրիլը կը յառալէ կուս և սեղմ, բայց մեծ շիրմով առջեւ հասնելով, Պրետորիամները վայրկեան մը ետ կը մղուին թախտմէ հոտմէ վազող ամրոններուն: յետոյ իրենց կարգին զանոնք յետոյ մղելով կ'անցնին, բայց ի քիչերէմ, որոնք կը ըստ մեծ շիրմի թով ամրոնի թուամ մ'ըլլալու համար:

Կը յաշորդէ ընդարձակ կառք մը քաղուած չորս ծիւրէ, շքիղալէս զարդալուած, ուր դիւզուած իրարու վրայ՝ կ'երգեն ու ծաղիկներ կը մեռնեն՝ իսպմաթիւ Ամրուամներ՝ գլուխին ասուրական խորեր դրած: Կառքին ետեւէմ կու գայ ընդարձակ պատգարակ մը՝ եթովպացի վեց պատգարակակիրները վերցուն: Չու՝ մորէմ արգիտելով՝ կամը կ'առնէ: Այ՛մ ստան կառքին պատգարակին շուրջը կը դիզուին՝ աղմկայող շատ մը երիտասարդներ՝ որոնք քաղմութեան հետ են: Կարիկներ, կառավարներ, ազատագրեալներ: Բազած են քաղմագրոմի պայծառ զգեստներ: և կը կրեն գրեթէ ամէնը թեալ՝ դական գլխարկներ կզակին տակը պրկուած: Կառավարները Բազած են կամայ պատմունանը պրասինեան՝ կուսակցութեան:

Պատգարակի՛մ՝ միմէ կեցած է դեռ քաղմութիւնը, կ'իջնեն հիմք օրիորդներ Կատիսեցի (Gaditane) և կը սկսին պարել Ապպեմ նամրմէ վրայ՝ երիտասարդներուն միջեւ՝ որոնք գիւրեմը կը շրջապատեն, յարմարցնելով իրենց ոտքերն ու շարժումներն երգին եղանակիմ՝ զոր սկսած են արդէն երգիւ Ամրուամները և որ սպալէս կը կրկնուի

.....
Ուրախութիւն:

Զուարթ Ատուածը կը կանչէ
Բըբան վըբայ. բըբան վըբայ.
Ծաղկէ ամպը գետիւտին հետ Թըբէն Թոշ.
Թոշ երեւին մէջ հաճանչէ իրանս:

1. Ambubaje, առօրերէն բառ որ աքիճող երգող կը նշանակէ:

2. Հոռոպ կրկնաին և Կ. պարտ մէջ կառա վարներու շորս կուսակցութիւններէն մէկը այդ

անունով (praside, պրասինեան, պրասի գոյնով) կոչուած է՝ կանայ պատմունան գործածելուն համար: Կառավարներն և իրենց կուսակցեք ալ կոչուած են Պրասինեանը կամ Պրասեանը:

Դառնայ՝ Պիզոն և իրեն հետ
Ամբողջ բանակ մը պարբերով:
Ուրախութիւն:

Զբաւարի Աստուածը կը կանչէ,
Բըլբան վըրայ, բըլբան վըրայ:

Բազմութիւնը ճամբայ կ'իյլ: Կատիսեցիք
կ'ամբողջ պարբերով, Ամբողջները երգիւով և
իրենց երգը կը կորուսի հռոմայ ամբողջներու
ստորակիմ մէջ: Կը լսուիմ ձայները ժողովուրդին
որ պեռ հասած չէ մեծ շրջիմը, և կը զամա-
զանքին բառերը. « Ամեն է, ամեն է: Ողջ
ըն Ներոն, Ապագոն, Ուրիշական, Ազգո-
ստոս և, Խոռոմ բազմութիւն մը Ծափահարողնե-
րու՝ հռոմէն եկած՝ որոնց մէջ կան մասն Աս-
պետներ և Ստովակալները, կը խոսակցին Ապ-
պետն ցամաքում միւս կողմի դաշնակցում վրայ և
կը դիպուին դաշնակցութեան միջև՝ վիճամանակ-
ով իրենց ուսումնասիրութեան յաղթական աղա-
ղակները ժողովուրդին և զուգորդում հետ:

Ծափահարողները. Կրկէսին Աստուածը կը
գառնայ. Աստուածը Ողջէնի:

Ժողովուրդը (պրոնտրոններէն խոսքերէն
արգիւրտած մեծ շիրմին սահմանին մէջ) Ամեն է:
Արախտութիւն:

Ժողովուրդէն (Ռոմէն ՁԱՏՆԵՐ). Բըլբան վըրայ,
բըլբան վըրայ:

Ծափահարողները. Ողջ Ներոն. Գոռ գոռարթ
աստուածը կը Նշողէ մեծի:

Գոռարթը որ ԿՆԱՅՆԻՆ. Ողջ Ներոն. Ողջ
ըն Ներոն:

Բազմութիւնը կը յառաջէ հակառակ ծվում-
ներու միջին:

Անցած են արդէն օգնական զօրաց գունդե-
րը՝ քորքորողական մեծ վարտիքներով և կ'ամբ-
ցին դեռ Իստեմաններն ու Գալլիացիներն, ա-
մոնք ծգած են վերէն վար տառապանք-քրտալիզ
(sagochlamys) որ ազատ կը թողու բազուկ-
ները և կը ծածկէ թիկունքն ու կուծը, ա-
տոնք Սրիսիանեան պարզ քրտալիզ ուսով գոյ-
ներով, որ կը բազուկ դրամազարդ գրանցներուն
վրայ: Մագրերիմ՝ արկամաները, դէմքերիմ գեթ-
ծուած՝ քաց ի վերիմ շրթներէն: Ուղեղն մա-
նեակը (torquis) կը փսխատուէ շատ կուռ-
քերու վրայ, ճշանակ պատուի, ուլիքըր գայն
վզեցնում շուքը կը կրծն, և ուսումն բազուկնե-
րուն պլածն: Այն մասնակաւոր (torqaxata) գուն-
դիմ կարգերուն միջին կը շրջապայիմ շատ Ամ-
բողջներ կամ կ'ընթան գուարթութեամբ ըն-
կերացած գինորներով:

Ծափահարողները. Ճամբայ, համբայ գոռարթ
բուն:

Ռոմէն ՁԱՏՆԵՐ. Բացանցէք: Ճամբայ գոռա-
շերուն:

և առաջ կ'ամբցին Գերմանական Պանպաններէն
երեք տասնակներ. խրոխտ և երկմարտող աչքեր,

խարտիշահեր, քարծրաստակ, փայլակազն-
կը յառաջեն իրենց ճամնապետներուն ետեւէն
ընտիր կարգապարտութեամբ:

Ծափահարողները. Ողջ Ներ Կեսար:
Ժողովուրդը. Ողջ Ներ:

Ընկերոսներն ՄԵ Գիտեստեմա ԱՐՈՒՍՏԱՌՈՐ-
ներուն (որ կը սկսի երեսնայ). Ողջ Ներ Կեսար:
Ծափահարողները. Ազգոստոս, Ազգոստոս:

Ազգապետը « Ազգոստոս », և « Ողջ Ներ Կե-
սար », կը տարածուին ամեն կողմ:

Գերմանները (առաջին Տասնակետին ազ-
նարիկին՝ որ քարծրաքրտնէ վահանները, կը դար-
ձնեն գունդը գոգաւոր կողմը, քերականներուն
կը մօտեցնեն, և այդ կերպով յառաջ կը քե-
րեն զարկաշարի ձեռքին մը՝ պոսացած ստեմ-
նին) Ողջ Ներ Կեսար:

Ներոն (որ շարժած չէ իր պահապանութեան տե-
ղեն, շուշով այն ձիերը, ապաւն կը գոյէ). Ողջ
է ան մանչըր:

ՏԵԿԵՐԻՆՈՍ (որ հետո չէ անկի թիչ միջոցով).
Դժխերգակ Կերմաններն են:

Ներոն. Հաւատարիմ գոռարթ:

ՏԵԿԵՐԻՆՈՍ. Ծարժէ:
Ներոն. Թձձ զիս:

Տիգրիսիմ կը մօտենայ գունդերուն: Ներոն
կը մտայ զամբողջներուն միջին, ծածկուած, ուն-
կընդիրով Ապպետն ցամաքում աղաղակները:

Ազգոստոսն բազմութիւն Ապպետներ, ամեն
քը ել խոստայրը, կը հասնին վազելով տրոսպա-
խոմքին ըրնած ուղղութեամբ, և իրենց բոլոր
թափով կը խառնակեն վերջին տասնակը Գեր-
մանական Պահանքներուն:

ՃԱՅՄԱՐՈՒ ԶԱՏՆԵՐ. Ճամբայ գոռարթ
ԱՐՈՒՍՏԱՌՈՐՆԵՐ. Ճամբայ Ազգոստոսներուն:

և կարգաւ կը շարունակ մէկ զմի վրայ Ապպետն
ցամաքում ծախ Դակալիմ վրայ զամբողջներուն
համոզէ: Ժախ Դակալիմը իր: մերում մերքեւ: հա-
գած են ծիրանազարդ պատմութեան (sagusti-
clavio) և զրեթէ ամենը պատմութեամբ վրայ
գեղաշար լալերնայ (laccera) մը կը կրեն:
Ուղի մասամբ կը փայլի իրենց մասներուն
վրայ:

Նոյն միջոցին կառք մը յառաջ կու գայ՝ քա-
շուած չորս զրեթներու ձեւերով, որուն մէջ
դիզուած են թիտոսներուն գործիմքը. դիմա-
կներ, գաւազաններ, պոսակներ, տէգեր, կօշիկ-
ներ, կիթնոսներ, տալիքներ, աթոռներ և խո-
րամ մը Բակոսի և Գալլիկներ և քօղի: Կառ-
քին ետեւն ու շուրջը կը քայլեն

ԳԻՌԵՍԵՍԵՍ ԱՐՈՒՍՏԱՌՈՐՆԵՐ:

Հագած են իրենց թատերական զգեստները:
Ուսումն կը կրեն դէմքերուն վրայ ողորդակ
դիմաքը, ուղիքներ կատակներով: Կը ճօնեն
տերեւապատ միջակներ, դաշտներ, լալտեր,
կիթաւներ, արեմգներ, իսկ անդիմակները՝ ծած-

կամ նմ գրութիւն գործ թաղիքէ փորթիկ գիտարկով մը՝ մնամ հիւրմասի կայնեզը գիտարկեմ (թեօսօ)։ Ասոնց մէջն է Բազմագումի (Centunculus) միտուը, գիւնմ միմեւն ոտքը հազած սպրկիկ մայրմոյմ կպած զգեստ մը, կազմուած հարկուրարող փորթիկ ամէմ գոյթէ քառակուսի կտորմերով։ Անկն երիտասարդները հազած են Բակքոսեաններուն մնամ, իրական արծաշ մագերով և ուսերուն վրայ այծենիմերով։

Կը սկսիմ երգել։

Գիւնով Միմալունն արդէն փրէց փոշը Բակքոսական

բայց կը խափամուկիմ հետարքըրութեամ մը խառնելովիմ աղմուկէմ՝ որ կը տարածուի քաղմութիւն, Ազատասաններուն և ծափահարող կալգերուն մէջ։

ԱՌԿՈՍԵԱՆՆԵՐԸ. Լուսիկէն։

ԵԱՓԱՆԱՐՈՂՆԵՐԸ. Լեցէք։

Ներու (դեռ ծածկուած դասրաններուն միւրեւ, Տիգեղիմուսի՝ որ իրեն կը մօտենայ, կամաց ձայնով քայց ազդոս կերպով) Տիգեղիմուս, մախկ ըրէ. իմ առդերս կ'երգեն։

ՅԻՌԵՂԻՆՈՍ. Եւրիսի 2 երգն է։

ԱՌԿՈՍԵԱՆՆԵՐԸ. Լեցէք Գիւնիսեաններուն երգը։

ԵԱՓԱՆԱՐՈՂՆԵՐԸ. Լեցէք։

ՏԱՄԱՐԱՐՈՒ 2ԱՅՆԵՐ. Լեցէք, Լեցէք։

ԳՐԻՍԵԱՆՆԵՐԸ. Պարը հռաբարկան է։

Բազմութիւնը կամզ կ'առնէ, ամէնը կը զստմամ Ղիմիսեան Արուստատըներուն՝ որոնք կը վերսկսիմ երգը։

Ներում դամբամներուն միջեւ, մտիկ կ'ըմէ անոնց ոգեւորուած։

Գիւնով Միմալունը փրէց արդէն փոշը Բակքոսական

2ԸՔՆԱՂ ցուլն արդէն դանակին ներքեւ է ըրէ. իսկական։

Լուս մը ծաղիկազարդ քաւթարը կ'ընկէն, աւրոյս Միմալունն։

Գոյնն «Եւրիսի», կըրկենն «Եւրիսի»՝ արծաւաւաւ գանգեն հետեւն։

ԱՌԿՈՍԵԱՆՆԵՐԸ, ԺՈՂՈՎՈՐԻՐԸ, ԱՌԿՈՍԵԱՆՆԵՐԸ, ԵԱՓԱՆԱՐՈՂՆԵՐԸ, ԳՐԻՍԵԱՆՆԵՐԸ (կը ծափահարեն, կը գոյնեն և կ'երգեն) Եւրիսի, Եւրիսի, Եւրիսի, Եւրիսի։

ԳՐԻՍԵԱՆՆԵՐԸ. Ողջ ըր Ներուն։
Ներու (միկնդեա անվերջ ծափահարոյթեանները կը շարունակուին) Ապպեան ձայնուն վրայ) կը ծափահարեն իմ առդերս։

ՅԻՌԵՂԻՆՈՍ. Ալազէ դէպ ի յաղթանակ։ Երեւցիւր Թամկին։

Հիմա, ապաւն։

1. Քրմուհի Բակքոսի։

2. Մականու Բակքոսի։

3. Բակքոսեան։

Բազմութիւնը համարայ կ'ելլէ։ Ղիմիսեաններուն կը յաշորդէ խումբ մը՝ աքտորուած Լեզու, մատրոներու՝ որոնք կ'ընկերեն անոնց, և կը կրեն ականջներուն վրայ փորթիկ ոսկեղմ շրջանակներ և թաշկիմալը իրենց վրիւն շուրջը։ Ուսմըրուած են կիթառ, ուրիշներ ստղարթապատ միգամներ և կը քայնն տարաբերուելով և խառնուկները շարժումներով։

Ռամիկը կը յարծակի համբում միտ կողմի դաշտերուն վրայ։

ԵԱՓԱՆԱՐՈՂՆԵՐԸ. Կու գայ ան։

ԱՌԿՈՍԵԱՆՆԵՐԸ. Գու գայ ան։ Հմէ է։
ԱՌԿՈՍԵԱՆՆԵՐԸ. Գու գայ։

ԱՌԿՈՍԵԱՆՆԵՐԸ. Մաւ է արդէն։ Ուրիսեան։

Կ'ամցնիմ փաղանգաւորներուն ութը խմբեր։ Առաջիմները կը կրեն իրենց ուսերուն վրայ մեքենայ մը՝ որուն վրայ կը բարձրամայ յունկան արծնէ արծամ մը, որ Անագոմ մը կը մերկայալընէ. երկրորդները կը կրեն մեծագին առարկաներ. Կորնթական պղնձներ, յախնապակեայ թասնի, ոսկեղմ ամօթներ, բաժակներ և սափորներ։ և հայեկներ և կողովներ և հրագաւորներ. Անոնց կը յաշորդէ խառնիւղում ամբոս մը հայեիւ, ընովպայիմերու, հնդկիմերու, Յոյներու և Նիպպատայիմերու։

Կը լսուի փողի հնչիւմներ՝ որոնք կը ծամուցանեն աւագափողի (classicum) մշանով՝ Կայսեր ամօթ, որուն կը յաշորդէ մեծագոյ աղաղակը ամբոսիմ։

ԱՌԿՈՍԵԱՆՆԵՐԸ. Կը հասնի ան, կը հասնի ան, հմէ է։

ԱՌԿՈՍԵԱՆՆԵՐԸ. Ողջ ըր։

ԱՌԿՈՍԵԱՆՆԵՐԸ. Ողջ ըր Կեար։

ՏԻՌԵՂԻՆՈՍ (միկնդեա աղաղակները կը շարունակեն, վազելով դէպ ի Ներուն)։ Գահաւորակը (exarchorum) կը մօտենայ, ծափահարող ժաշտարը զգեց հմէ և կարծէ, լսէ աղաղակները։ Ինչպէս (creator) զգեց կը ծանուցանէ։

Ներու. Տիգեղիմուս. պիտի առանա պատմուհանք ծիրանի ծայրերով։ առաջնորդ Պրեստիսեաններ։ (Տիգեղիմուս կը ծափ ներունի աղաղակ և կը համարքոս անոր ձեռքն ու կոծըր)։
Ներու. Եւ արդ զրէ։

Տիգեղիմուս կը համէ զօտիէն իր փորթիկ միտապատ տախտակները, կ'առնէ կաղամարէմ (graphiarum) գրիւ մը և զայն կախուած կը բռնէ մտիմ վրայ՝ մնամ ամուր որ թելադրուելու կը սուլատ։

Անդիմ Ապպեան համարում և դիմացի դաշտերուն վրայ յաղթանակի աղաղակները կը շատում որչափ կը մօտենայ Ներունի պատգաւարակը։

ԱՌԿՈՍԵԱՆՆԵՐԸ. Ողջ ըր Ներուն։

ԵԱՓԱՆԱՐՈՂՆԵՐԸ. Բարբառն։ Յանգուգն։

ԱՌԿՈՍԵԱՆՆԵՐԸ. Գեղեցիկ։

ԱՌԳՈՍՏԵԱՆՆԵՐԸ: Ներշնչող իր անկողինէն կը
տեղափոխուի:
ԵՄՓԱՆԱՐՈՂՆԵՐԸ: Կը ճեղքեն իւրմասը:
ԱՌԳՈՍՏԵԱՆՆԵՐԸ: Կը նարդեն երկիրն ու ծով:
ԵՄՓԱՆԱՐՈՂՆԵՐԸ: Զափոյ գտնուին:
ՌՈՂՎՈՐԻԸ: Ցաղկոյ պարթեւական աշ-
խարհն:
ՌՄԻԿԸ: Կայր:
ՌՈՂՎՈՐԻԸ: Երկնային կառավար:
ԱՌԳՈՍՏԵԱՆՆԵՐԸ: Ապաշուն:
ՌՄԻԿԸ: Երգէ, երգէ:
ԱՌԳՈՍՏԵԱՆՆԵՐԸ: Երգէ, երկնային ձայն, Ե-
րանի Հոռոյ որ քեզ կ'անկնդրէ:
ՌՈՂՎՈՐԻԸ: Ռոտկոն 1 արտաթիւն առած:
ԵՄՓԱՆԱՐՈՂՆԵՐԸ: Նոր Տուրպոնն:
ԱՌԳՈՍՏԵԱՆՆԵՐԸ: Երգէ սիրոյ երգ մը որ երբեք
չառած չըլլայ երկրի վրայ:
ՌՈՂՎՈՐԻԸ: Երգէ:
ՌՄԻԿԸ: Վրանք բաց:
ՌՈՂՎՈՐԻԸ: Երգէ, երգէ:

Ամէնքը կը խոսեն դէպ ի պատգաւով որ
կը յառաջէ դանդաղութեամբ. մոլորակները որ
ամոնց առջեւէն կու գան, մոլորակաւ խոր-
ծելով, ետ կը մղեն ամբողջ:

Գաճաղակը փորկըէ և ուղիէ է, զոր կը
պսակէ՝ գոհարմեղու սկզբախտից կատար մը, և
կը փակէ ծիրանի—յանթիւնայ՝ ոսկեղորակ վրամ
մը. գնդակամներն ու մարգարիտները զիրար կը
փոխանակեն երկայն փերչատրներուն թիւերուն
մէջ. Կը բնութի փնջ ծնովպացի գերիներէ, ո-
րոնք հագուած են սպիտակ կաւա. իրենց մերկ
քաղցկեմներուն վրայ կը ցոյան ապարամշան-
ները: Անիսկամ երիտասարդներու ուսով մը,
ուսերնուն վրայ ամբողջ մագիլով, կը շրջադա-
տէ զայն. հագած հմ սպիտակ միտապառ պատ-
մունքները՝ արծաթեայ ծաղիկներով որտա-
գուած և երկրկու ձեռքերով յաղթական պսակ-
ներ կը կրեն: Պատգաւարիկն կը յաշորդէ ուրծ-
տըղաններու խուրմի մը ձխտը,՝ որուն կը զո-
րաւարդէ Քիւտու:

ՌՈՂՎՈՐԻԸ: Բաց վրանը:
ԱՌԳՈՍՏԵԱՆՆԵՐԸ: Երգէ:
ՌՄԻԿԸ: Բաց վրանը: (և միշտ ամբողջ կը
շարունակէ կրկնելու միեւնոյն ազդասիր):
ՆԵՐՈՆ (կը քեչադրէ Տիգրիսի հետեւեայ
անունները) Սենեկա. Սիւշա:
ՏԻԳՐԻՍ (կը ճառարտէ գլխով և կը յարէ).
ՆԵՐՈՆ (կը ճառարտէ գլխով և կը յարէ).
Պշտաւոր, Տրաւաւոր, այն իր գրաւորներէ ճա-
կատը կը չարարացնէ դեռ, հիշեց ուրախական
շատ աւելի քէ՛ զաճան պիտի ըլլա՞նք. քան Ա-
զրիպակնայի միակ ուրախականը: Ահա, կը փե-
րածենք ազատ և հզօր: Երթանք. (եւ ճառարտէ)

կերպով դէպ ի Ապպեան ձաւրան երթալու կ'ըլ-
լայ, և կ'անանայ որ կ'անցնի այն ճողպողուն-
րուն վրայէն՝ որուն տակը քաղաւաճ է սափորը,
և ետեւ ետեւ կ'երթայ):
ՆԵՐՈՆ: Ո՛հ, ուրիշ կ'անցնի:
ՏԻԳՐԻՍ: Վաղէ յիտակ դէպ ի նպատակը:
(և կը մղէ գանգի դէպ ի ժափանարող ամբողջ,
յետոյ կը վազէ Ապպեան ձաւրան և նոշիտա-
կերպէ կը հրաւայէ). Կեցէք:

Նովորակները ճամշտալով Տիգրիսի մոտ կը հնա-
գանդին և ամոնց հետ կանգ կ'առնէ պատգա-
ւալը միտ հետեւորդներուն հետ:

Հոռոյն համոզութեամբ սոյն վայրկեցին կ'ար-
շաւեն, դաշտը և կը վազեն դէպ ի գահարարի
և կը շարունակեն գոյիլ. « Բաց վրանը »:
Երիտասարդ ամբողջները՝ ծիրանի գաղտնի
(laideclavio) և կարմիր գուլպաներով՝ գաղտնի-
րուած փողովը մանիկներով, կը կրեն պատ-
մունքներն ծոցին մէջ ծաղիկներ և բարձրանգ
ժառանգներ: Ժողովուրդը գուլպի գգնամներով
կլմերու և մանուկներու հետ մէկտեղ կու գայ
շարժելով դրամանգներ. Ռամկական արիւնք-
ները, որոնք կը ծանուցուին երկու մունքիկնե-
րէ, ամոնք ալ ձեռքերին պսակներ ունին:
Բազմութեան վոգարները և լինապետները
կ'ելլեն շղթաներու և գերեզմաններու վրայ. հոն,
բարձրէն, կը կրկնեն իրենց յաղթական հըն-
չիւնները:

Արեւը կը ծագի:
Տիգրիսի մոտ կը ճողքէ ամբողջ որ զի՛րը Նե-
րոնէն կը քաշուի:

ԳԵՐԻ ՄԸ (բազմաթեան մէջէն, առանգա-
կան խօսքերը կ'արտասանէ, որ կը խրատեն
յաղաքականը). Բաշը ետեւէն:
ՏԻԳՐԻՍ (որ Ներոնը գաճաղակիկն քով
տարած պիտի ըլլայ, կը պատասխանէ ցուցնե-
լով Հառոյ). Ո՛հ, բաշը առջեւէն: (և կը կորցնէ
Ներոնի ռաւորէն դաւանանական պատմութեանը).
ՆԵՐՈՆ (յակնեայ պատմութեանի մէջ՝ արեւ-
տուն առաջին ձառագայքներէն շողադուն, քառք
և սեգ ճայնով). Ձեր աքերուն առջեւն ահա
Ներոնը:

Ուրախութեան աղաղակ մը կը խոտէ ամ-
բողքն. Ռամկայար տրորներու կը վազեն ու-
նոր ձեռքն ու կուծքը հոմաբուրի:

ԱՄԲՈՂԸ: Զուարթ արեւակ:
ԵՄՓԱՆԱՐՈՂՆԵՐԸ: Զուարթ Հոռոյ:
ԱՄԻԿԸ: Ո՛ղջեր Ներոն:
Անիսկամ երիտասարդները կը բռնան պատ-
գաւակին վայրագորները, միեւնոյն Ներոնի շուր-
ջը կ'անձրեն ծաղիկներ և ժապատներ և ար-
մաւենի տրեւներ և պսակներ՝ յաղթական
աղաղակներու և հնչումներու միջեւ:

Վերջ առաջին տրապուածին:

Փրգմ. Հ. Ա. ՂԱԶԻՅԱՆ

Շարադարիքի

1. Նշանաւոր գերատան Հառոյայեցի:
2. Կատակերգակ գերատան Հառոյայեցի: